

Zărandul



ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB.

APARE SUB CONDUCEREA COMITETULUI:

C. SPOREA, dir. școlii Normale Deva,
I. INDREI protopopul Zărandului,
V. PETRESCU-LIVADEA, inginer de Mine Brad,
I. SÂNTINBREANU, învățător fost rev. școlar.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD.

ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei,
Instituțiuni și bănci 150 lei.
Muncitorii minieri 50 lei.

APARE ÎN FIECARE JOI

REDACTOR RESPONSABIL:
G. E. CAMBER

Tutela statelor protectoare

Dezastru cauzat de marele războiu mondial a fost atât de îngrozitor, încât lumea înspăimântată a căutat tot felul de mijloace care să asigure evitarea oricărui războiu viitor.

Din această frământare de idei și sentimente s'a născut Societatea Națiunilor, care avea să hotărască și să aplaneze pe cale pașnică ori ce conflict ivit între două țări sau state rivale. O întocmire ideală, mai ales dacă ne reamintim cele petrecute în decursul istoriei, când o mică neînțelegere ușor aplanabilă pe cale pașnică, a dat adeseori naștere la războaie crâncene, la mari vărsări de sânge.

Cu ocazia alcătuirii Societății Națiunilor s'a făcut apel la toate statele mari și mici să-și trimită delegați spre a le reprezenta interesele.

Unele dintre state au intrat în această societate cu gândul sincer de a contribui la evitarea oricărui conflict armat. Altele însă încă dela început au nutrit gânduri ascunse de a se amesteca în treburile altor state sau de a determina membrii societății să consimtă la modificarea tratatelor de pace în favorul lor.

Între membrii acestei Societăți nu s'a putut stabili nici când o egalitate de drepturi, ci dela început au existat protejați și protectori. Statele mari s'au considerat protectoarele statelor mici, și tratându-le ca minore le-au pus sub tutelă.

Au organizat apoi chiar în sânul societății națiunilor conferințe de pace, conferința înarmării și desarmării formate din reprezentanții statelor mari în care se discută efectivul

armat al fiecărui stat mic, câte arme și ce muniție îi era permis să aibă fiecare dintre ele.

Deocamdată statele mici bune bucu-roase că sânt primite și ele în Societatea Națiunilor, n'aveau nici curajul nici autoritatea morală să protesteze față de hotărârile aduse ci așteptau cu resemnare roadele bunăvoinței statelor mari.

Acestea din urmă interpretând modestia statelor mici ca o totală slăbiciune, au îndrăsnit din ce în ce mai mult, plecând urechia cu multă bunăvoință la vorbele lingușitoare ale statelor care doriau revizuirea tratatelor de pace spre a-și putea rotunzi din nou fostele lor hotare. Astfel s'a hotărât înființarea unui directorat european compus din reprezentanții statelor mari care, cu puteri discreționale, să poată decide asupra soartei și hotarelor statelor mici. Acest proiect al directoratului mai prevedea că nici o decizie luată de semnarii pactului Kellog (pactul de apărare reciprocă în caz de atac din partea altor state) nu va fi validată, dacă nu va fi acceptată de toate puterile mari ca: Statele Unite, Marea Britanie, Italia, Germania, Japonia și Rusia Sovietică, precum și de majoritatea semnatarilor pactului Kellog. Cu alte cuvinte statele mici erau considerate ca o cantitate neglijabilă, ca niște simple colonii la discreția și voința statelor mari.

Statele mici puse în fața pericolului de a-și vedea hotarele ciuntite după bunul plac al statelor mari și călăuzite de geniul politic al distinsului nostru ministru de externe,

Nicolae Titulescu, au format între oaltă pactul Miceii Antante, în baza căruia ele constituiesc un bloc indisolubil în ce privește politica externă. La început marile puteri au considerat blocul Miceii Antante, ca pe o simplă nevralgie politică trecătoare, care nu va fi în stare să revoluționeze întreg organismul.

Dar iată că reprezentantul acestui bloc, N. Titulescu se duce la Paris și determină pe conducătorii politicii franceze să nu accepte propunerile pactului celor patru puteri de a se discuta revizuirea în detrimentul statelor mici.

Polonia își trimite și ea adeziunea în acelaș sens.

D. N. Titulescu se prezintă la Londra d-lui Mac-Donald și I. Simon și cu puterea lui de argumentare și convingere îi face să înțeleagă că: 1. *Revizuirea tratatelor va duce la un nou războiu sigur, iar răspunderea va cădea asupra acelor care l'au deslănțuit.* 2. *Mica înțelegere nu va intra în discuții, deci nu va recunoaște, nici un fel de comitet, directorat sau tutorat al puterilor mari europene asupra statelor mici.*

Activitatea prodigioasă, inteligența vie și energia excepțională desfășurate de ministrul nostru de externe au avut rezultat. Dl Mac-Donald ministrul de externe al Angliei, fiind convins de argumentele aduse de dl N. Titulescu declară, că, după părerea lui, *statele mici au dreptul de a fi consultate atunci când li se discută soarta, și acest lucru se va face.*

Astfel pe când revizionistii susținuți de marile puteri să pregătesc să strige statelor mici „Sus mâinile” spre a fi jefuite în bună (Continuare în pag. II-a).

In slujba adevărată

de: N. Potapenko
trad. de dr. DUSCIAN
dare de seamă de Diaconul Gr. Popescu

În această scriere ni se arată cum un tânăr Chiril Obnowlensky, fiul unui diacon dela țară terminând Academia teologică din Kiev cu un succes desăvârșit, ca prim magistrul, se hotărăște ca să se facă preot la țară, preot la acei din mijlocul cărora el s'a ridicat.

De obicei cei ce terminau Academia ca prim magistrul, sau că erau opriți pe lângă Academie ca profesor, sau că li se dădeau diferite posturi administrative prin orașele mari de reședință. Se înțelege că și Chiril, ca cel ce fusese un exemplu de bună purtare și de șilintă la studii, ca cel ce terminase cu atâta succes Academia, i se putea creia și lui asemenea frumoase locuri. Părinții lui, rudele lui, care auzise de reușita lui Chiril, nici nu-și puteau închipui, că fiul lor nu va fi numit un profesor, sau cel puțin protoiereu la vre-un oraș mare din Rusii. Familia unui protoiereu, cu care intrase în tratative de căsătorie, încă de pe când s'a dus la Academie, își făcea acum planul, cum ginerele lor va duce o viață plină de fericire la oraș și cu cine știe ce slujbe

mai înalte, cu ceva mai deosebit în ele, va fi onorat de cei în drept, se înțelege, ca pe unul ce a terminat Academia ca prim magistrul. Când la venirea acasă, Chiril spune la ai săi că vrea să se ducă la Episcop, ca să-i ceară un loc de drept la țară, toți: părinții și rudele rămân uimiți, auzindu-l spunând acestea. „Cum — îl întreabă părinții — nu te-a oprit pe lângă Academie, nu ți-a dat vre un loc acolo?” „Da — răspunse Chiril — însă n'am primit. Nu mă fac nici profesor, nici protoiereu, am să trăiesc la țară... vreau să mă (duc) fac preot la sat”. Părinții aproape nu-l înțelegeau. Mamă-sa, supărată peste măsură, îi spune: „dar preot la țară ajunge orice seminarist; atunci de ce te-ai mai dus la Academie?” „Pentru carte, mamă!” răspunse Chiril. Familia cu care intrase în tratative de căsătorie, îl credea sărit din minți. Prin această hotărâre a lui Chiril, se vedeau loviți în planurile lor, amăgiți în așteptările lor. La insistența părinților și rudelor lui de a părăsi acest gând, el le spune hotărât: „Ce să fac dacă vă iubesc pe toți, iubesc colțul acesta al țării, satul în care am crescut și pe ai mei! Iată de ce m'am și întors la voi”. Și în ochii lui Chiril se vedea o voință puternică, o hotărâre nestrămutată.

Pe părintele protoiereu — viitorul lui socru — nici că-l putu convinge. Căută ca cel puțin pe tatăl său să-l facă să înțeleagă, să-l lămurească pentru ce ia această hotărâre, de aceia îi spune: „Tată, eu aș vrea ca să am un rost oarecare în viața mea și atâta tot. Din copilărie eu am trăit în sat... Și am văzut pe țăran cum trăiește și se omoară în beznă satului. Și întunerecul acela e din sărăcie, iar sărăcia din pricina întunerecului. Pentru să răcia lui mi-a fost el drag din copilărie, numai că iubirea aceasta ai căzut în mine, a dormit, pentru că am trăit fără să-mi dau seama, am trăit și nimic n'a fost al meu. Dar mi-a fost dat să învăț și am învățat multe și cu folos, m'am împrietenit cu știința cărților, cu oameni înțelepți am stat de vorbă și mintea mea s'a luminat. Și am înțeles că a trăi numai, fără a fi de folos și la alții, nu e demn de mintea omenească.

Și mi-am zis: odată ce mintea ta ți-ai luminat-o, luminează și mintea altuia, pe a aproapelui tău. Și pe cine aș lumina, decât pe țăranul satelor? Cât de întuneric e acolo, D-ta o știi prea bine!

(Va urma).

Tutela statelor protectoare

(Continuare din pag. I-a).

regulă — după cum se exprimă ziarul francez „L'intransigeant” — acestea încheiate într'un bloc masiv susținute de Polonia și de loiala aliată Franța au toată tăria morală să riposteze revizionistilor „Jos laba”.

Și acum ca încheiere rugăm pe marile puteri protectoare, pe scumpulii noștri aliați de ieri și de astăzi să ne mai slăbească cu marea lor dragoste tutelară. Nu le contestăm adâncile sentimente de dreptate și altruism de care sânt animați, dar îi dispensăm a-și obosea privirile aruncându-le tocmai la hotarele noastre sau la coridorul polonez.

Dacă fraților noștri Italieni li se topește inima de durerea revizionistilor unguri care se sufocă între granițele lor de astăzi, să facă gestul nobil să le retrocedeze portul Fiume, ca să aibă și ei, bietii, plămâni de respirație la mare.

Dacă generoasa Britanie este adânc afectată de suferințele poporului german, să nu-și îndrepte privirile tocmai la coridorul polonez, ci să retrocedeze Germaniei din cele colonii pe care le stăpânește deja de un deceniu și mai bine sau să-și arate mărinimia față de frații lor Irlandezi, care de mult așteaptă un gest nobil din partea Metropolei.

C. S.

Fiscalitate excesivă.

de Ing. Petrescu-Livadea

Se știe că în 1929 a început criza. Ministerul de resort speriat de această criză, a căutat în mod foarte asiduu i să acopere golurile cari se produsese în buget.

Programul era următorul: reducerea de salarii și sporirea de impozite.

Reducerea de salarii s'a făcut în dauna funcționarilor (statului). Se cuvine să amintim că cei mai crunt loviți de această lege, au fost, tot acei ce fac cel mai mult pentru această țară: preoții și învățătorii.

Au venit și sporirea impozitelor! S'a pretins că legea din 1923, asupra contribuțiilor directe, nu mai era bună. Despre această lege s'a spus „că nu corespunde deplin structurii noastre economice și sociale, și nici principiilor de echitate fiscală”.

Au urmat deci o sumă de legii cu impozite noi.

Cred că este destul să amintesc, că, în ultimii 3 ani, au venit 16 legi de impozite noi pe industrie și comerț.

Cea mai gravă din toate acestea este legea „cifrei de afaceri”. Acest impozit se pune pe materia primă, pe mașini și piese de schimb, pe semi-fabricate produse chiar de fabrică și pe produsul vândut.

Prin urmare sunt patru impozite, pe un singur produs care iese din fabrică.

Să nu uităm că mai sunt și impozite, cari mai toate apasă tot asupra diferitelor produse fabricate: impozitul pe clădiri, pe salarii, pe timbru și facturi, taxe de înregistrare și taxele vamale.

Mai grav e faptul, că, statul încasează pe diferite căi, o serie de impozite fără să ție cont, dacă industria este deficitară sau productivă.

Exemplul următor este de ajuns să dovedească fiscalitatea excesivă de azi.

În 1928 impozitul pe industrie era de 13.600 milioane lei, la o cifră de afaceri de 68 miliarde și la un beneficiu de 1.800 milioane lei.

În 1930 impozitul pe industrie era de 12.500 milioane la o cifră de afaceri de 40 miliarde și la un deficit de peste 2 miliarde lei.

Acest impozit pe cifra de afaceri este împovărător. El are ca efect o scumpire reală

a tuturor mărfurilor prin urmare o scumpire a traiului. **Legea din 1923 era bună — avea un principiu — o impunere raționată, pentru ca din prosperitatea generală, să poată să iasă și un belșug în vistieria statului.**

Azi se discută un nou proiect de lege pentru modificarea contribuțiilor directe.

Destul cu atâtea legii de impunere!

Câte persoane știu în țara românească, câte impozite au de plătit și ce declarațiuni au de făcut?

Dece legile actuale de impuneri se fac în taină (cu ușa încuiată), la ministerul de finanțe, și se aruncă deodată ca o

bombă în desbaterile majorității parlamentare?

Să înceteze acest sistem!

Să se audă, măcar în ceasul din urmă, că fiscalitatea excesivă conduce la paralizarea industriei și la un buget deficitar al statului.

Sarcinile fiscale apasă greu, — mai ales în acest timp de depresiune economică — atât pe industriile cari activează în economia națională, cât și pe umerii contribuabililor cinstiți.

Ing. Petrescu-Livadea

Ne mor copiii! Ne slăbește neamul! Să pornim spre izbăvirea lui!

E noapte de primăvară. Zefirul leagă-nă frunzele încă fragede ale copacilor. Țăranii istoviți de munca grea dar nobilă a câmpului s'au culcat, să-și adune forțe noi pentru ziua de mâine. Căscioarele aruncate de vitregia timpurilor din fericire apuse, pe toate dealurile și văile plantate cu pomi roditori — acăror floricele albe umplu văzduhul de parfum, — acum sunt în întunecime. Doar câte un câine mai latră răgușit, ca să apere cu o fidelitate uimitoare avutul stăpânului său.

Într-o căscioară de bărne licărește o lumină slabă, iar pe vatră, sub cenușe dormitează câțiva cărbuni, cari se luptă cu moartea.

În casă, într'un pat curat zace bolnav un copilăș. Mamă-sa veghează la căpătâiul patului, iar ochii îi sunt plini de lacrimi. Cu ochii ațintiți pe copilăș, iar cu mintea dusă departe... departe. Din când în când îi mai cercetează pulsul, îi șterge sudorile și îl imbie cu lapte... Deodată sare în picioare, privește împrejur ca o căprioară speriată de vânători... În gând i-a trecut ceva mântuitor; „nu se poate ca Maica Sfântă să nu mi-l scape... eu am numai un copilăș... cum a avut și Ea... ce mă voi face de l-oi pierde”. Mai cercetează odată copilășul, apoi cu inima sângerândă de durere îngenunchie în fața icoanei Preacuratei și cu gura borborește rugăciuni fierbinți, dar mintea îi este la scumpul său odor.

Deodată tăcerea mortală din casă tulburată de un strigăt de durere al micuțului... Mama sare înnebunită de durere și spaimă a-leargă la pat, apucă cu lăcomie mânuțele copilășului, îi șterge fața palidă... Sărmana a uitat oboseala muncii de peste zi și a nedormirii de când veghează, a uitata foamea a uitat totul. O singură dorință are: să-și vadă odraslă scumpă salvată, să-l vadă zimbând cu dulceață... dar...

Nici leacurile băbești, despre cari crede greșit că au putere vindecătoare, nu ajută nimica.

O babă gârbovă, sprijinindu-se pe un toiag de corn cercetează cu deamănuntul copilășul... „este deochiat”! „Adu apă într'un păhar”! Totul i se face la minut, căci sărmana mamă mai are o rază de speranță... Baba ia cărbuni aprinși din vatră, îi pune în apă și numără: 9, 8, 7, 6... 1. apoi își rostește descântecul, făcând cruci pe apă cu un cuțit:

Cine a deochiat

A crepat

Cine a răsărit

A pleznit

Diochiul să fugă ca vântul

Să cutremure pământul...

Apa descântată se dă bolnavului să o bea, dar boala se agravează... După câteva zile de chinuri băiatul moare între strigătele des-nădăjduite ale mamei... Totul s'a sfârșit! Sufletul curat al micuțului își ia sborul vesel spre cerurile necuprinse de mintea omenească.

Iubiți cititori! Câte tragedii de acestea se întâmplă anual în cuprinsul țării? Câtă durere, câtă desnădejde, câte visuri de aur acoperite de glia întunecată a pământului românesc.

Mortalitatea copiilor la noi este o plagă socială foarte primejdioasă, deci fiecare român conștient de chemarea sa este dator să o combată cu toată puterea și însuflețirea.

Colaborez, cu toată plăcerea, la prețiosul ziar „Zarandul”, nădăjduind că articolele cari vor urma, vor aduce folos scumpului meu neam românesc, amenințat cu peirea de mortalitatea copiilor. În articolele următoare voi arăta armele de luptă contra acestei nenorociri naționale, rămânând firește recunoscător dlui redactor șef pentru ospitalitatea ce va binevoi a da articolelor mele.

(va urma)

Hossu Longin Pompeiu
înv. director folklorist publicist, etc.
Orșova.

Semn bun

Printre multe lucruri rele, când apare câte un semn mai înbucurător, se cuvine să fie remarcat.

De câțva timp, printre Românii din Brad, s'a ivit o frământare, la început nedeslușită.

„Fierbe cazanul Satanei” ar fi caracterizare concisă și satirică a situației, dacă ne ar fi îngădui să întrebuițăm expresia inventată de verva dlui N. Iorga.

Cu timpul, mișcarea aceasta din Brad s'a precizat. Românii intelectuali din Brad au început să lupte contra tendinței de acapare a elementelor străine de neamul nostru.

Acesta este semnul cel bun.

Se servește, astfel, unul din punctele fundamentale ale oricărui program de politică națională românească; românizarea orașelor din provinciile alipite.

Regimul special al acestor orașe, din care elementul românesc a fost continuu și sistematic înlăturat de stăpânitorii nefirești ai acestor finuturi, trebuie să se schimbe.

Mișcarea începută pentru acest scop e bine venită.

Ca o încurajare dată Românilor spre a-și apăra drepturile lor și'n același timp ca un avertisment dat străinilor, amintesc cuvintele pe care cântecul popular le atribue lui Avram Iancu:

*„Și când va veni străinul
Să vă ia pământ și drept,
Români, scuturați stejarul
Ca din somn să mă deștept”.*

Doarmă'n pace marele Căpitan și Rege al munților! Românii nu vor fi atât de ne-trebnici să-i turbure liniștea somnului; vor ști să-și apere singuri dreptul lor.

Ion Nistru.

Fiecare abonat este rugat să ne câștige cel puțin un nou abonat.

Alcoolismul

de: I. LUPAȘ,

prof. universitar, membru Academiei Române.

„Vai celor ce umblă după beutură bețivă, că
vinul îi arde pe ei“.

Isaia, c. V, v. 12.

I.

Aceste cuvinte ale prorocului Isaia sunt potrivite să cheme luarea aminte a tuturor credincioșilor sfintei noastre biserici, a tuturor fiilor poporului român și a tuturor cetățenilor patriei asupra uneia dintre primejdiile cele mai grele, cari amenință sănătatea sufletească și trupească a oamenilor robiți de patima beuturii bețive, de patima alcoolismului.

Această patimă e veche între muritori. S'au găsit în toate timpurile, după cum se găsesc și în zilele noastre mulți creștini, cari ascultă cuvântul Sfintei Scripturi, dar nu-și dau silința a-l împlini spre lauda Domnului și spre mântuirea vremelnică și vecinică. În paginile Sfintei Scripturi și în serviciile divine ale bisericii noastre dreptmăritoare sunt nesfârșite sfaturile spre cumpătare și trezvie, sunt nenumărate îndemnurile spre credință și virtute, după cum așisderea fără de sfârșit sunt și pildele de viață creștinească eroică și sfântă, pe cari zi de zi ni le înfățișează ca pe niște forțe magnetice, menite să atragă sufletele noastre spre culmile desăvârșirii morale, abătându-le din calea primejdiei și a pierzării.

Din „Pildele înțeleptului Solomon“ răsună fără conținere sfatul părintesc, îndreptat către fiecare om înțelegător, prin aceste cuvinte: „Ascultă fiule, nu fi bețiv, că tot bețivul va săraci și tot amețitul se va îmbrăca în zdrențe“ (c. XXIII, v. 18—20).

La fel citim și în cartea lui Tovit (IV, 20) porunca lămurită: „Vin, cât să te îmbeți, să nu beai și să nu meargă cu tine în calea ta beția“. Iar Apostolul Pavel (Efeseni V, 18) îndeamnă pe creștini „a nu se îmbăta de vin“ întru care este desfrânarea, ci a căuta să se umplă de Duhul Sfânt.

Iată deci, și din Vechiul și din Noul Testament aceleași sfaturi înțelepte, aceleași îndemnuri sfinte străbat zi de zi la urechea și la inima creștinilor! Ferice de cei ce le primesc cu credință întipăririndu-le pe lespedea inimei lor cu hotărârea neștrămutată de a le urma fără preget în tot cursul vieții! Și vai de aceia cari ascultă cu nepăsare, lăsându-le să între pe o ureche și să iasă pe alta, fără a-și da nici o silință să le facă a pătrunde în taina inimii lor, ca să le poată îndrepta viața întreagă pe căile credinței și a virtuților creștine!

Pe unii ca aceștia îi așteaptă răsplata, pe care o prorocesc cuvintele Scripturii: sărăcia și zdrențele amintite de înțeleptul Solomon, desfrânarea ucigătoare arătată în scrisoarea apostolului Pavel către Efeseni, și focul, despre care spune prorocul Isaia, că „va arde pe cei ce umblă după beutură bețivă mistuindu-i cu totul, încât doar țărână și pulbere să mai rămână pe urmele lor“.

Pentru aceasta — scrie prorocul — în ce chip arde trestia de cărbunii focului și se aprinde de flacără, așa rădăcina lor ca țărâna va fi și floarea lor ca pulberea se va înălța, că n'au voit să îplinească legea Dumnului Savaot“

Ca un pârjol mistuitor este deci patima cumplită a alcoolismului. Cu toate că așa ne-o înfățișează cuvintele Scripturii și exemplele vieții de-opotrivă, suntem adeseori martori îndurerați ai tristei priveliști, care ne arată că mulți dintre fiii poporului nostru, în loc de a se înspăimânta de primejdia acestui pârjol, aleargă orbește spre pierzare topindu-și în flăcările lui diavolești toate puterile sufletului și ale trupului. Păcatul acestora e nespuse de mare și greu, fiindcă primejdia mistuirii în flăcările otrăvilor alcoolice nu-i înghite numai pe ei, ci își întinde mreșile nevăzute, dar cu atât mai fioaroase, și asupra urmașilor, asupra fiilor și nepoților lor din neam în neam. Vorba veche și cunoscută, care spune că strămoșii au mâncat aguridă și strănepoților li s'au strepezit dinții de ea, nicăiri nu găsește adevărare mai deplină decât la urmașii nenorociți ai unor părinți sau bunici căzuți la patima beției.

(Va urma).

Rolul Camerelor de Muncă

Extragem din legea pentru înființarea și organizarea Camerilor de Muncă, publicată în Monitorul Oficial Nr. 238 din 11 Octombrie 1932, atribuțiile ce au acestea și anume:

Camerele de muncă sunt organe de reprezentare și ocrotire ale intereselor salariaților industriali (funcționarilor comerciali) și ale meseriașilor (patronilor).

Au rolul: a) Să informeze autoritățile publice, prin rapoarte, memorii, studii și orice alte mijloace asupra situației salariaților din industrie și comerț și a meseriașilor și să facă propuneri pentru reglementarea raporturilor și condițiilor de muncă, a organizării și protecției salariaților și meseriașilor, a pieții muncii, a asigurărilor sociale, igienei muncii, instrucției profesionale, precum și altor chestiuni care interesează direct sau indirect pe salariați și meseriași;

b) Să-și dea avizul asupra proiectelor de legi și oricăror alte reglementări cu privire la chestiile prevăzute de aliniatul precedent;

c) Să stăruiască pe lângă autoritățile publice și să colaboreze cu ele, în limitele legale, la stricta aplicare a legilor, regulamentelor și altor dispoziții în vigoare ce privesc pe salariații din industrie și comerț și pe meseriași participând prin reprezentanții lor, la inspecția muncii; organele de inspecție a muncii fiind obligate a admite să fie însoțite la inspecții de reprezentanții Camerelor de Muncă și a face inspecții împreună cu acești reprezentanți, la cererea Camerelor de Muncă;

d) Să-și dea avizul asupra înființării și organizării instituțiilor publice de încurajare și protecție a industriei, comerțului și meseriilor, ca și asupra altor dispoziții ce urmează

a se lua în acelaș scop, în măsura în care acestea interesează pe salariați și meseriași;

e) Să contribuie la întreținerea unor bune raporturi între salariați, meseriași și patroni și să intervină, în limitele legilor respective și la cererea celor interesați, a autorităților publice sau din proprie inițiativă, pentru aplanarea conflictelor individuale și colective de muncă și pentru a înlesni încheierea contractelor colective de muncă;

f) Să înregistreze contractele de muncă, conform dispozițiilor legii în vigoare și să țină o evidență a organizațiilor profesionale de salariați și meseriași din circumscripție, recunoscute persoane juridice, cu care se vor ține în permanent contact;

g) Să colaboreze cu organizațiile și instrucțiile publice sau particulare, care se ocupă de ameliorarea situației salariaților și meseriașilor și să trimită reprezentanți în toate organele (comisii, consilii, sau comitete) în care, pe cale de lege sau în altfel, s'a prevăzut o reprezentare a salariaților și meseriașilor;

h) Să colaboreze cu autoritățile publice la întocmirea statisticelor, anchetelor sau monografiilor relative la chestiile care interesează pe salariați și meseriași, sau să facă din proprie inițiativă asemenea lucruri;

i) Să patroneze, să ajute sau să înființeze instituții pentru ridicarea economică, socială, și culturală a salariaților și meseriașilor

j) Să apere și să susțină drepturile salariaților și meseriașilor pentru neplata salariului sau a lucrului efectuat, pentru concedieri nejustificate, pentru nerespectarea contractelor colective de muncă și a hotărârilor prevăzute de art. 14 și 25 din legea reglementării conflictelor colective de muncă, putând să valorifice acele drepturi în justiție, în locul și numele celor interesați;

k) Să înainteze Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale un raport anual asupra aplicării legislației care privește pe salariați și meseriași și asupra activității Camerei în anul expirat;

l) Să aleagă, potrivit legii electorale, numărul de senatori fixat pentru Camerele de Muncă;

m) Să îndeplinească orice alte atribuții date lor prin legi, regulamente sau decizii ministeriale.

Din toate acestea se poate vedea rolul covârșitor ce urmează să aibe Camerele de muncă, prin mijlocirea Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, asupra colaborării și armonizării intereselor muncitorilor industriali și comerciali, cu patronii lor. — Iată deci această lege, care tinde la crearea organelor ce urmează să coordoneze și să aplice întreaga legislație a muncii, Statul având mai mult rol de arbitru, este privită cu toată atențiunea și încrederea de masele muncitorești și de meseriași, marcând încă un pas enorm pentru apropierea și înfrățirea claselor sociale, aceasta spre binele țării noastre.

D. Z.

Fotografii, mărimi artistice,

diapositive, lucrări pentru

amatori se execută la

Foto Fortuna

E. AUER

Brad.

6—3

Noua Lege a Conversiunii datoriilor

În sfârșit după multe discuții între reprezentanții diferitelor interese (creditori, datornici, Banca Națională, Bănci particulare, Bănci populare, etc.) am ajuns să vedem votată și această, a treia, lege a conversiunii datoriilor.

Chiar dacă nu e perfectă, cea ce dealtfel este o imposibilitate, având în vedere interesele direct opuse ale celor două clase de oameni: creditorii și datornicii, totuși e bine că s'a votat, căci lumea știe de ce să se ție și ce are de făcut. Situația, cum era, nu mai putea dăinui. Atât creditorii cât și datornicii stăteau cu brațele încrucișate și nu mai făceau nimic.

Datornicii, chiar și acei cari puteau plăti măcar o părticică din datorie, nu plăteau, așteptând hotărârea Parlamentului.

Creditorii nu mai dădeau nici un ban din mână, temându-se ca nu cumva să fie din nou păcăliți. Erau cazuri de urgentă lipsă de bani cu împrumut, de ex. cazuri de moarte, și nu puteai scoate cu nici un preț, vreun ban.

Această situație era foarte păgubitoare atât unora cât și altora. Căci decând e lumea lucrurile mari s'au făcut mai ales cu ajutorul creditului.

Să sperăm că de acum încolo, având în vedere cele întâmplate, atât creditorii cât și datornicii vor fi oameni mai cu suflet, vor lucra împreună mai frățeste și mai creștinește. Creditorii, mai ales, împrumutătorii de bani, vor părăsi sistemul neomenos de a lua dobânzi prea mari, cari treceau peste puterea de plată a datornicului și nu-i vor mai aduce în stare să nu mai poată plăti nici măcar dobânda după capitalul luat.

Datornicii, deasemenea să fie mai cumpătați și mai cu grijă la întrebuințarea banului primit și să nu-l întrebuințeze decât la lucruri cari nu numai că-și păstrează valoarea pusă în ele, dar să și producă ceva. Sunt într'adevăr și cazuri de nenorociri ca: boală cu urmări mortale, moarte și alte câteva, când banul întrebuințat e complet pierdut. Dar în cele mai multe cazuri el poate fi cu folos întrebuințat. Unii se îndatorează numai și numai să aibă ce cheltui pe beutură și fum de țigară. Aceștia aruncă în vânt banul, pe care împrumutătorul l-a câștigat cu multă trudă.

Adevărat că sunt multe cazuri când datoria, fie bani, fie alte obiecte, au fost întrebuințate într'un scop folositor și totuși urmarea a fost paguba, ba chiar ruina. Astfel capitalul investit în sămănături, cari din cauza vremii neprielnice n'au rodit, sau că nu s'au putut vinde decât pe prețuri sub costul capitalului și al muncii depuse.

Acestea însă sunt date dela Dumnezeu și trebuie să le primim, ca încercare; dar răul provine de cele mai multe ori din nesocotința oamenilor.

Deci, deacum încolo, să ne supraviețuim, mai bine, pe noi înșine; să fim creditorii cu datornicii, mai înțelegători unii față de alții, căci numai împreună putem trăi. Brațele fără ajutorul stomacului, și stomacul fără ajutorul brațelor, nu pot exista.

Noua lege a conversiunii datoriilor agricole se ocupă atât de datornicii dela sate, cât și de cei dela orașe. Dau mai jos, din această lege, câteva spicături mai importante și cari privesc mai cu seamă pe săteni.

Se acordă o păsuire — a plății datorii — de cinci ani, cu o dobândă de 1% pe an:

1. Datornicilor agricoli cari nu au mai mult de 20 jug. de pământ,

2. Datornicilor posesori până la 100 jug. pământ, cari au recurs la legile conversiunii din anul trecut.

De asemenea se dă o păsuire de plată, de 2 ani, cu 3% pe an, datornicilor agricoli cu peste 100 jug. pământ.

Dobânzile acestea se vor plăti începând cu data de 1 Decembrie 1933.

Agricultor este considerat numai acela care-și lucrează pământul personal. Pământul să fi fost supus impozitului agricol înainte de 1 Ianuarie 1931, iar datoria să fie înainte de 18 Decembrie 1931.

Nu se pot bucura de păsuire:

1. Datornicii, cu mai puțin de 20 jug. pământ, dacă creditorul renunță la jumătate din ceia ce are de primit pe ziua de 1 Aprilie 1933 (creanța existentă la 1 Aprilie 1933).

2. Datornicii, cu mai puțin de 100 jug. dacă creditorul renunță la o treime din ceea ce are de primit până în ziua de 1 Aprilie 1933.

În aceste două cazuri, când datoria e astfel scăzută, restul trebuie plătit în rate, câte două rate în fiecare an. Prima rată se va achita la 1 Decembrie 1933. O rată nu poate să întrecă o treime din venitul agricultorilor sub 20 jug. și jumătate din venitul celor 100 jug., afară de cazul când datornicul se învoiește la rate mai mari.

Venitul care se ia în seamă este acela după care se plătește darea, iar datoria, existentă la 1 Aprilie 1933, se compune din capitalul împrumutat împreună cu dobânda fixată pe bază de învoială; aceasta să nu întrecă dobânda fixată de legile cametei.

Datornicii mai au o posibilitate de a se scăpa de datorie. Anume: pot să se lapede de 1/2 din averea lor în favorul creditorilor, rămânându-le, liberă de orice sarcină, restul de 1/2. Cele 1/2 lăpdate se vor scoate la licitație. Statul are dreptul de întâietate la cumpărarea acestei averi licitate.

Nu intră în conversiune, adică nu se bucură de nici un fel de păsuire:

Datoriile către Stat, județ, comună, parohii, comitete școlare, pensiile alimentare, datoriile către invalizii, orfanii și văduvele de război, resturi din prețurile de vânzare ale terenurilor agricole, restituiri de dotă, chiriile, amenzile, datoriile pentru munca cu brațele sau cu mintea, salariile, datoriile comercianților și industrișilor pentru mărfuri și altele.

De asemenea nu se bucură de păsuire datornicii agricoli, de oricare categorie, ale căror datorii nu depășesc în total 150 Lei pe un jug.

Datornicii sunt obligați ca, în termen de 60 zile dela publicarea prezentei legi, să dea creditorilor polițe asupra datoriei. Cambiile de azi, ale datornicilor cari intră în această lege, se consideră că au data scadenței (termenul plății) pe ziua de 1 Noembrie 1933.

Înțelegerile făcute între creditori și datornici, intrând în prevederile legilor conversiunii din anul trecut și pentru aranjarea plății datoriilor dinainte de 18 Decembrie 1931, sunt și rămân valabile, iar datornicii și creditorii vor executa aceste convenții, fără a putea invoca dispozițiunile prezentei legi.

Înțelegerile dintre creditori și datornici, făcute pe baza prezentei legi, constituie titlu executoriu, adică au putere de lege.

Legea mai prevede o mulțime de alte amănunte privitoare la Bănci, căutând să le ușureze cât de cât, situația, atât de greu încercată în aceste zile de nesiguranță.

Fundamentul legii este buna înțelegere dintre creditori și datornici. Deci e bine să nu mai stăm pe gânduri, ci, punându-ne în legătură unii cu alții, să le aranjăm cât mai curând, prin bună învoială, aceste chestiuni bănești. Atunci târgurile vor mișca, oamenii vor avea altă puțință de lucru, și, înșăși viața se va desmorți.

R. G.

Cu o legitimă bucurie aflăm vestea că distinsul avocat din Orăștie, d-l Ion I. Moța, și-a luat doctoratul în Drept la Universitatea din Grenoble (Franța). Teza sa de doctorat: „La Sécurité juridique dans la Société des Nations“, de o actualitate elatantă a obținut mențiunea cea mai înaltă. Distincția aceasta, acordată de un focar recunoscut de cultură apusană, unui fiu ales al plaiurilor județului nostru, ne bucură îndoit. Felicitările noastre cele mai cordiale.

Convocare

Accionarii institutului de credit și economii „Orientul“, societate pe acții în Brad se convoacă la.

XXV. Adunare Generală ordinară,

care se va ține la 11, eventual la 24 Maiu 1933, ora 10, în Brad, în biroul institutului, cu ordinea de zi:

1. Darea de seamă a consiliului de administrație și aprobarea conturilor de închiere pe anul 1932.

2. Raportul censorilor,

3. Descărcarea consiliului de administrație și a comitetului de cenzori de gestiunea anului 1932.

4. Eventuale propuneri.

Dacă la 11 Mai nu se vor întruni acționarii în numărul recerut de statute, adunarea se va ține la 24 Mai 1933 tot la locul și ora arătată, când fără alte considerațiuni se vor lua hotărâri valide.

Accionarii se aducă acțiunile sau adeverințele, că au depus acțiunile la casa unei societăți comerciale.

Brad, la 15 Aprilie 1933.

Consiliul de administrație.

Conturile de închiere per 31 Decembrie 1933

BILANȚ: Debit: Cassa 1515.35. Escont 544.655, Dobânzi restante 9027.01, Pierdere 768, total 555.965.36 lei.

Credit: Capital social 50.000, Fond de rezervă 14.044.21, Depuneri 481.837.15, Depozit de cassa 9047, Tantiemă 155, Dobânzi anticipate 882, total 555.965.36 lei.

Profit și Pierdere:

Debit: Salar 32000, Chirie 4200, Speșe generale 6.919.01, Impozit 2137, total 45.256.01 lei. Credit: Dobânzi 42.988.01, Rezerve pentru creanțe dubioase 1500, Pierdere 768, total 45.256.01.

Brad, 31 Decembrie 1932.

(ss) Vraciu (ss) Groza Costan

Subsemnatul comitet de cenzori am examinat conturile de mai sus și le-am aflat exacte.

Brad la 28 Februarie 1933.

(ss) German Toader, (ss) Indrieș Andron, (ss) Vraci Alexandru

† Adam Bolcu

Cu adâncă durere vestim trecerea la cele eterne a scriitorului popular, Adam Bolcu, din Brad, în vârstă de 62 ani. Dăruit de bunul Dumnezeu cu talentul de-a scrie și de-a face poezii, dacă ar fi avut părinți cu dare de mână, cari să-l fi dat la școală, putea ajunge un scriitor de seamă. Chiar în Nr. trecut al acestei gazete, s'a publicat din scrierile lui o „Amintire din Tebea depe vremea lui Avram Iancu“. În trecut a colaborat cu povestirile și poeziile lui la „Foaia Interesantă“ și la „Liber-tatea“ părintelui Moța, dela Orăștie. Mi-aduc aminte cu câtă plăcere citeam ca copil câte o povestire de-a lui din „Foaia Interesantă“, mai ales că tatăl meu îmi spunea că autorul e un simplu țărân din Brad. Scrierile lui au fost publicate și în broșurile de popularizare ale „Astrei“.

Adam Bolcu a fost și un creștin bun, care se interesa deaproape de treburile Bisericii în calitatea sa de membru al Consiliului parohial.

În fine a fost un bun român și un însuflețit naționalist. A ținut să-și zidească casa sa, frumoasă, chiar pe locul, pe care generalul Dabija a primit în Brad defilarea trupelor române, cari înaintau spre Tisa. Și acest moment însemnat în istoria noastră națională locală la eternizat pe o placă, la loc de frunte a casei sale.

Îl deplângem o soție rămasă cu 7 copii în sărăcie și necaz. Și îl deplângem noi brădenii, cari l'am apreciat și admirat.

Bunul Dumnezeu să-i facă loc de odihnă vecinică.

Preot V. Perlan,

Rugăm pe onorații noștri abonați să-și achite abonamentul.

Abonații din Brad și din comunele din jur, pot plăti abonamentul — la administrația gazetei (în casele părintelui Bogdan — vis-avis de Soc. „Mica“, sau la tipografia „Zarand“ Brad.

Din lipsă de spațiu, poșta redacției și administrației, se va publica în N-rul viitor.